

הכנסת העשרים וחמש

יוזמת : חברת הכנסת פנינה תמנו

פ/3682/25

הצעת חוק מאבק בנטילת דמי חסות (אכיפה וענישה) (תיקוני חקיקה והוראת שעה), התשפ"ג–2023

- מטרה
1. חוק זה מטרתו התמודדות עם תופעת נטילת דמי החסות ובכללם פגיעה בענפי החקלאות והבנייה, באזור הנגב והגליל בפרט.
- הגדרות
2. בחוק זה –
- "דמי חסות" – כסף, תשלום, או כל טובת הנאה אחרת המשולמת בגין מניעת נזק או הסרת איום בידי מקבל התשלום או מי מטעמו ;
- "השר" – השר לביטחון הפנים ;
- "חברה לשירותי שמירה" – חברה המספקת שירותי שמירה כהגדרתם בחוק חוקרים פרטיים ושירותי שמירה, התשל"ב–1972¹ ומחזיקה ברישיון לתאגיד שירותי שמירה, לפי החוק (להלן – החברה) ;
- "חסות" – שליטה, פיקוח ואכיפה על אזור, שלא לפי זכות או סמכות שבדין.
- פעולות משטרת ישראל ורשות המסים לעניין נטילת דמי חסות
3. (א) משטרת ישראל תקצה משאבים ותקבע תקציב לשם מאבק בנטילת דמי חסות בכלל, ובענפי החקלאות והבנייה בפרט.
- (ב) מצאה המשטרה חשודים בביצוע או בניסיון לנטילת דמי חסות, תעביר את המידע המצוי בידה לרשות המסים.
- (ג) (1) התקבל מידע לפי סעיף קטן (ב), יורה מנהל רשות המסים על בדיקת פנקסי החשודים לפי הוראות פקודת מס הכנסה² או חוק מס ערך מוסף, התשל"ו–1975³ (להלן – חוק מס ערך מוסף).
- (2) בלי לגרוע מהוראות פקודת מס הכנסה או חוק מס ערך מוסף,

¹ ס"ח התשל"ב, עמ' 90.

² דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120.

³ ס"ח התשל"ו, עמ' 52.

הורשע חשוד בנטילת דמי חסות, יראו את פנקסי החברה כבלתי קבילים.

4. חילופי ידיעות על אף האמור בסעיף 231 לפקודת מס הכנסה, רשות המסים רשאית למסור למשטרה מידע על יחיד או על חברה שמתעורר לגביהם חשד כי ביצעו נטילת דמי חסות.

5. תיקון חוק העונשין, התשל"ז-1977⁴ (להלן – חוק העונשין) –

(א) לאחר סעיף 428 יבוא :

"נטילת דמי חסות 428א. (א) הנותן חסות בישראל, בדרך של איומים, הפחדה, סחיטה או מרמה, דינו – מאסר שבע שנים, ולא יפחת עונשו משישה חודשי מאסר שלא יומרו לעבודות שירות אלא מטעמים מיוחדים שיירשמו, ובית המשפט רשאי להטיל כפל קנס לפי סעיף 61(א)(4) לחוק העונשין ולא פחות מרבע מהקנס המקורי לפי הסעיף.

(ב) המקבל דמי חסות בדרך של איומים, הפחדה, סחיטה או מרמה – בין באופן ישיר ובין באופן עקיף, דינו – מאסר תשע שנים, ולא יפחת משישה חודשי מאסר, שלא יומרו לעבודות שירות אלא מטעמים מיוחדים שיירשמו, ובית המשפט רשאי להטיל עד ארבע פעמים הקנס לפי סעיף 61(א)(4) לחוק העונשין ולא פחות מרבע מהקנס המקורי לפי הסעיף;

(ב) בסעיף 384א(א) לחוק העונשין, במקום "ארבע שנים", יבוא "שש שנים".

(ג) בסעיף 384א(ב) לחוק העונשין, במקום "שבע שנים", יבוא "עשר שנים".

(ד) בסעיף 453 לחוק העונשין, במקום סעיף קטן (א) יבוא :

"(א) העובר עבירה כאמור בסעיף 452, בנסיבות שלהלן, דינו – מאסר חמש שנים :

(1) הנזק נגרם בבאר מים, בקידוח למים, בסכר, בגדה, בקיר או בשער הצפה של בריכה או של בריכת טחנה, בעצי תרבות, בגשר, במוביל מים או במאגר מים ;

⁴ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

(2) הנזק נגרם לדבר המשמש כלי עבודה או אמצעי להפקת פרנסתו של אדם, ובכלל זה כלים הנדסיים, חשמליים וחקלאיים;

(ה) בסעיף 460 לחוק העונשין, לפני "השולח מכתב" יבוא –

(1) לפני "השולח מכתב" יבוא "המאיים על אדם בעל פה או בהתנהגות או";

(2) אחרי "מאסר שלוש שנים" יבוא "וקנס בסך 250,000 שקלים חדשים";

פיצויים 7. הוגש כתב אישום בגין נטילת דמי חסות יהיה נפגע העבירה זכאי לפיצויים לפי סעיף 36 לחוק מס רכוש וקרן פיצויים, התשכ"א-1961⁵ (להלן – חוק מס רכוש).

8. תיקון חוק מס רכוש וקרן פיצויים בסעיף 35 לחוק מס רכוש –

(1) בהגדרה "נזק", במקום "ונזק בצורת", יבוא "נזק בגין נטילת דמי חסות ונזק בצורת";

(2) אחרי ההגדרה "נזק", יבוא –

"נזק בגין אי-תשלום דמי חסות" – פגיעה באדם ובעסקיו, לרבות פגיעה בגוף, ברכוש, בגניבה, בצידוד, בבעלי חיים ובהסגת גבול, בשל סירובו לשלם דמי חסות;".

9. תיקון חוק איסור הלבנת הון בחוק איסור הלבנת הון, בתוספת הראשונה, אחרי פסקה (ח18) יבוא:

"(ט) עבירות לפי סעיפים 18 ו-19(ב) לחוק חוקרים פרטיים ושירותי שמירה, התשל"ב-1972⁶."

10. ביצוע ותקנות השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי, בהתייעצות עם שר המשפטים ובאישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו.

11. תחילה והוראת שעה (א) תחילתו של חוק זה ביום פרסומו, ואולם סעיפים 3 ו-4 יעמדו בתוקפם למשך שלוש שנים מיום התחילה.

(ב) השר, בהסכמת שר המשפטים ובאישור ועדת החוקה, חוק ומשפט, רשאי, בצו, להאריך את תקופת הוראת השעה לתקופות נוספות של שנה, כל

⁵ ס"ח התשכ"א, עמ' 100.
⁶ ס"ח התשל"ב, עמ' 90.

אחת, ובלבד שסך כל תקופות ההארכה לא יעלו על שלוש שנים.

ד ב ר י ה ס ב ר

בשנים האחרונות התופעה של נטילת דמי החסות (פרוטקשן) הפכה את אזורי הצפון והדרום לאזור מוכה פשע. בעלי עסקים נסחטים באיומים על ידי "חברות שמירה" ונאלצים לשלם סכומי כסף גבוהים או לספוג פגיעה בעסק וברכוש שלהם.

כיום, אין בחוק העונשין עבירה מוגדרת לנטילת דמי חסות, דבר אשר מקשה על הרשויות המטפלות למגר את התופעה. זו חובתנו כמדינה לעקור את הבעיה מהשורש ולספק מעטפת שתסייע גם לנפגעים וגם לרשויות האכיפה לטפל בנושא.

על כן, מוצע להגדיר בחוק העונשין את עבירת נטילת דמי החסות. כמו כן, מוצע שמשטרת ישראל תצא למבצע אכיפה מרוכז ותקצה משאבים מרוכזים למציאת חברות עברייניות אלו בכלל העסקים ובדגש על עסקי החקלאות והבנייה אשר בהם התופעה נפוצה יותר.

כעונשין, מוצע כי חשודים שיורשעו בעבירת נטילת דמי חסות, יימחקו פנקסי החברה שברשותם מרשות המיסים. כמו כן, מוצע כי עונש המאסר יהיה דומה לזה הקיים בחוק ביחס לעבירות סחיטה ויעמוד על 7-9 שנות מאסר, וכי יוטל על המורשעים קנס של עד 452,000 שקלים חדשים למתן חסות וקנס של עד 904,000 שקלים חדשים לנטילת דמי חסות והקנס לא יפחת מ-56,500 שקלים חדשים. עוד מוצע כי עונש המאסר לא יפחת משישה חודשי מאסר בפועל.

עוד מוצע להחמיר את הענישה על גניבה במסגרת נטילת דמי חסות מארבע שנות מאסר לשש שנות מאסר ובגין גניבה של ציוד ששוויו עולה על סך של 500,000 ₪ עונש המאסר יוחמר משבע לעשר שנות מאסר. בנוסף, בגין עבירות של נזק לציוד חקלאי, ולמקורות מים העונש יהיה חמש שנות מאסר. בהצעת החוק מוצע לתקן את חוק איסור הלבנות הון בכדי שעבירת נטילת דמי חסות תיחשב כעבירה גם לפיו.

עוד מוצע כי נפגעי עבירת נטילת דמי חסות יהיו זכאים לפיצויים במסגרת חוק מס רכוש וקרן פיצויים בהתאם לנזק הנגרם לרכושם ולעסק.

הצעות חוק דומות בעיקרן הונחו על שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חבר הכנסת אלי כהן (פ/2988/24) ועל ידי חברת הכנסת שרן מרים השכל (פ/3548/24).

הצעות חוק זהה הונחו על שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חבר הכנסת אופיר כץ (פ/2934/24), על ידי חבר הכנסת אופיר סופר (פ/3974/24) ועל שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חבר הכנסת אופיר כץ (פ/920/25).

הצעת החוק זהה לפ/920/25 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ"א בתמוז התשפ"ג (10.07.2023)